СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 244. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 20. жовтня, 1925. VOL. XXXIII. No. 244. Jersey City, N. J., Tuesday, October 20. 1925. THREE CENTS

ДО ВСІХ:

ТО ГОЛОД НЕ УСТАВ В КРАЮ, А ТІЛЬКИ МИ СИТІ ЙОГО НЕ ВІДЧУВАЄМО.

ТО ІНВАЛІДИ НЕ ПОДУЖАЛИ, НІ РАНИ ЇХ НЕ ПОГОЇЛИСЬ, ТО ТІЛЬКИ МИ НЕ ГОДНІ ВІДЧУТИ БОЛЮ ТИХ, ЩО ЇМ БРАКУЄ РУК І НІГ.

ТО ТІЛЬКИ СИРОТИ В КРАЮ МОЛЯТЬСЯ ЗА ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ, АЛЕ ВИ ВЖЕ ДАВНО ЗА НИХ ЗАБУЛИ.

ТО ТІЛЬКИ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ БЮТЬ, А НЕ ВАС, ТОМУ НЕ ПАМЯТАЄТЕ ЗА НИХ І НЕ СКЛАДАЄТЕ ЦЕНТА НА ТЕПЛУ СТРАВУ ДЛЯ НИХ.

ТО ТІЛЬКИ В КРАЮ ЛЮДИ В РОЗПУЦІ, ЩО ЗАБИРАЮТЬ ЇМ ЛЯХИ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ, А В АМЕРИЦІ ВЖЕ Й ГОЛОВОЮ НАД ТИМ НЕ ПОХИТУЮТЬ, ЩО РІДНА ШКОЛА ПРОПАДАЄ.

* * *

КОЛИ ХОЧЕТЕ ИТИ В ПАРІ ЗІ СТАРИМ КРАЄМ, ТАК ХАЙ НЕ ПРОЙДЕ НІОДНО УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЄ, НІОДНІ ХРЕСТИНИ, НІОДНА ЗАБАВА І НІОДИН МІТИНҐ, АБИ ВИ НЕ ЗІБРАЛИ МАЛОЇ ЛЕПТИ ТА НЕ ВИСЛАЛИ ЇЇ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПОЖАР КОРАБЛЯ НА МОРЮ.

ДЖЕКСОНВИЛ, Флорида, 18. жовтня. — Нині раненько виїхав з сього міста в дорогу до Ню Йорку корабель Команчі з лінії Клайд. В кілька годин після його виїзду бездротна телеграфічна стація в Савані дістала бездротну телеґраму, в котрій Команчі доносить, що він занявся та просить о сейчасову допомогу.

Другі телеґрами корабля подали, що корабель находиться коло пять миль від міста Мейпорту, в стейті Флориді, що він не має найменчої надії погасити огню та що він старається підплисти до берега.

Опісля вже прийшли бездротні телеграми від других кораблів, які видно поспішили на поміч горіючому. Наперед прийшла телеґрама від корабля Кеноші, котрий доносив, що Команчі горить сильно. Опісля телеґрама корабля Річера доносила, що Річер перебирає з Команчі пасажирів. Друга телеґрама сього самого корабля ґоворила, що пасажири всі вратовані. Далі один нюйорський нафтовий корабель собі доніс, що він забрав на свій поклад частину пасажирів.

Пізнійші телеґрами подали знова, що межи пасажирами корабля є 13 ранених. Як пізнійше показалося, були се люди, які сиділи на лодці, котра попала межи нафтовий корабель та Каношу, якими филюючі морські филі сильно колисали. Хитаючіся кораблі наперли на маленьку лодку, розбили її гейби вона була зроблена з паперу, та покалічили тяжко 13 осіб, що на ній сиділи.

Всі ранені тепер находяться вже в шпиталях. Всіх пасажирів висаджено вже на беріг. При перечитуванню лісти пасажирів показалося, що пропав з них один. Ліста моряків згоріла на кораблі, і заряд не може знати, чи всі моряки вратовані. Моряки самі кажуть, що з них нестає сімох. Моряків на кораблі було 94, а пасажирів 73.

Коли вже всіх пасажирів та моряків перебрано на другі кораблі, до горіючого корабля підплила тягарова лодка підприємства Джексонвил Форвординґ Ко. та старалася зачепити його шнурами, щоби потягнути його до берега. Доперва по кількох годинах праці вдалося се зробити. Корабель, ще горіючий, потягнено близче до берега і лишено в місци, де він не буде небезпечний для морської плавби.

Корабель є зовсім зруйнований. Все дерево в ньому вигоріло, а зелізна шкорупа покоружилася. Підприємство й уряд зробили сейчас слідство над причиною пожару. Довідалися лишень тільки, що пожар повстав у складі корабельних провіянтів, межи якими не було спеціяльно пальних матеріялів. Припускають, що дійсна причина на все лишиться тайною.

ДИСКУСІЯ ЗА ЗМІНУ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА.

ВАШИНГТОН, 18. жовтня. — Сенатор Едж з Ню Джерзі виступив публично з проектом скасовання особисто-доходових податків від сум низче 5,000 річного доходу. Секретар скарбу Мелон зараз написав публичний лист, в якім говорить; що така зміна відобралаби урядови богато приходу й тому вона неможлива до переведення.

ПОПАЛИ НА СЛІД ВЕЛИКОЇ РАБІВНИЧОЇ БАНДИ.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Нюйорська поліція заарештувала нині банду з 12 осіб, на котрої чолі стояв „кавбой" Теслер, а котрій поліція приписує понад 80 розбійничих нагадів та кілька вбийств. В сій банді була й одна дівчина, котра теж попала в сіти поліції. Поліція каже, що се найбільше розбійнича банда від 1895. року.

ВЖЕ НАЙШОВ СПОСІБ ЯК РОЗДАВАТИ СВОЇ МІЛІОНИ.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Леопольд Шеп, богатий купець кокосових оріхів, котрий недавно счудував Америку запитом, як він має вжити свої міліони, подав до відома, що першою його фундацією буде роздаванне надгород для хлопців і дівчат, які заслугують на таку допомогу. Думає він роздати в сей спосіб півтретя міліона долярів для хлопців, а міліон долярів для дівчат. Плян є видумкою самого Шепа.

ЕВРОПА ХОЧЕ РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 18. жовтня. — Американський уряд дістав від своїх представників по Европі вістки, що всі европейські уряди схиляються до пляну скликання нової розоружної конференції до Злучених Держав. Одна лишень Франція не потягає.

НЕБУВАЛЕ САМОГУБСТВО.

НЮ ГЕЙВЕН, Конетикат, 18. жовтня. — Поліція стейтів Майн та Месечузетса шукає за Чарлзом Клакі, котрий мав допуститится обману на 1,800 долярів. Місцева знова поліція попереконалася нині, що гість одного місцевого готелю, що поповнив самовбийство та лишив 118,000 долярів, є власне Клакі.

НЕДОСТАЧА ТВЕРДОГО ВУГЛЯ ДАЄТЬСЯ ВІДЧУВАТИ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 18. жовтня. — З огляду на те, що твердого вугля не стає що раз більше та підприємства мусять уживати мягкого вугля, уряд пішов за урядом нюйорського стейту та дозволив вживати мягкого вугля, хоча сей, як відомо, дає при паленню богато диму.

Вістки з дистриктів мягкого вугля показують, що продукція мягкого вугля сильно зростає.

ПОЛІСМЕН АРЕШТОВАНИЙ ЗА БУТЛЕҐЕРСЬКІ ХАБАРІ.

НЮ ЙОРК, 16. жовтня. — На приказ прокураторії арештовано нині Джана Лолера, члена нюйорської поліції, якому прокураторія закидає, що він та його два товариші брали від бутлеґерів хабарі за беззаконну охорону для бутлеґерства.

ЖИДІВСЬКІ ШМУҐЛЄРИ.

Американські митні урядники ревідували пакунки двох жидів Г. Марґуліса і А. Трепппеля, які хотіли дістатися через границю коло Монтреалу до Канади. В їх баґажах знайдено самоцвіти (дорогі каміні) вартости 45 тисячів долярів. При дальших пошукуваннях знайдено в ручці щіточки до чищення чобіт діяманти вартости 55 тисяч долярів. В ручці була виверчена діра, в котрій хитрі пачкарі сховали дороге каміння, щоб оминути оплати мита. Обох жидів арештовано.

ПРОДАВ ГОРЛО ЗА 10,000 ДОЛЯРІВ.

Пастор методиської церкви Енос Бейкон з місцевости Келоґ в Америці, є незвичайним явищем між співаками, бо може співати барітоном і сопраном в той сам час. Анґлійське Медичне Товариство купило його горло, а радше 2 горла за десять тисяч долярів. Бейкон взяв гроші, а горло дасть аж по смерти.

МАШИНА НА БЕЗСОННІСТЬ.

Один винахідник в Чішайр в Анґлії, придумав машину, яка лічить безсонність. Машина видає дванайцять світляних красок і освітлює кімнату, в котрій хорий пробує спати. Барвні лучі мучать око і хорий засипляє. Винахідник каже, що цею машиною вилічив з безсонности богато людей. Були випадки дуже поважної безсонности, яку одначе машина перемогла до 15-ти мінут.

СПРАВА СТ. ПАНЧИШИНА.

З огляду на те, що всі закиди обвинувачення проти Степана Панчишина щодо злочинів, виконаних на терені львівського апеляційного суду остаточно відпали, його справа знову перейшла до карного окружного суду у Варшаві. Розправа відбудеться 19. жовтня. Панчишин обвинувачений у нападі на вязницю в ціли увільнення Баґінського і Вечоркевіча. Боронить адв. др. Лев Ганкевич.

ЯК ОДИН АНҐЛІЄЦЬ ВІДЗИСКАВ МОЛОДІСТЬ.

З Лондону повідомляють про винахід одного 66-літнього Анґлійця з Ґрімсбі, Овербека, при помочі котрого старі люде зможуть стати наново молодими. Овербек випробував винахід на самім собі і виглядає тепер на молодого чоловіка та чується незвичайно свіжим та щасливим. Винахід цей є електричною машиною, котру прикладається до голови чоловіка так, що електр. струї переходять через мозок і поновлюють його. Овербек говорить, що мозок людини з часом виснажується з електр. атомів і коли його наповнити новими електричними атомами, чоловік відзискує молодечу енерґію і силу ума. Таке наповнювання мозку електрикою можливе при помочі машини, яку зладив Овербек. Покищо інші люде ще не пробували машини на собі.

ЩІПЛЕННЯ ПРОТИ ЧАХОТКИ

Анґлійський медичний журнал помістив статтю, у якій заповідає, що в найблизшому часі лікарі і шпиталі дістануть до розпорядимости лік, яким можна буде защіплювати людей, щоб вони не дістали чахотки (сухіт). Цей лік є подібного роду, як лік проти віспи. Відкрив його по довголітніх студіях французький професор Кальмет. Лік випробовують тепер у Франції. Ним защіплено 178 дітей, яких родичі були хорі на чахотку. Ніодна дитина на протязі року не вмерла, хоч статистика виказує, що діти сухітників вмирають дуже часто — пересічно одно на четверо за перший рік життя. У Анґлії переводжено теж успішні проби з цим ліком, покищо лиш на звірятах.

НАЙМЕНША РЕПУБЛИКА.

Досі найменшою републикою вважали мініятурну державу Сан Мартіно. Але є ще менша держава, а саме острівець Ваволяра, віддалений яких 12 км. від Сардинії, на Середземному морі. Острівець цей довгий всього ледви 2 км., а живе там 55 людий. Ваволяра здобула державну независимість у 1836 році, тоді як остров цей припав родині Бартоліоні. До 1882 року володів тут мирно Павло I., як король. Після його смерти мешканці острівця проголосили свою батьківщину републикою.

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І ПИСЬМЕННИКІВ У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

Після уладження жалібної академії памяти В. Самійленка й О. Маковея, що відбулася 5. вересня у Празі, Т-во розпочало літературні вечері, які відбуваються щотижня в Горніх Черношицях, біля Праги, де мешкає чимало української еміґрації.

Дня 18. вересня відбувся літературний вечір, присвячений творчости Галини Журби, яка перебуває тепер на Волині, переслідувана польскою адміністрацією. Участь узяли П. Богацький і М. Курах.

Дня 26. вересня О. Олесь прочитав свою казку „Соломяний бичок", на сюжет народньої казки.

Дня 3. жовтня проф. Л. Білецький мав виклад на тему: „М. Вороний і його поетика".

З приводу творів чи викладів одбуваються дискусії.

Незабаром Т-во уладжує в Празі вечірку з такою програмою: 1) Історія ґазети; 2) Жива ґазета" (з богатим матеріялом на теми тутешнього українського життя"; 3) Ріжні забави.

ТРАМВАЄВИЙ КОНДУКТОР ГОЛОВОЮ РАДИ МІНІСТРІВ.

Премієром австралійського уряду з рамени партії праці став посол Лянґ, по фаху трамваєвий кондуктор. Як семилітний хлопчина продавав на вулицях часописи, відтак служив як парубок по фільварках. По якомусь часі пощастило йому отримати посаду кондуктора при трамваях. Від тоді весь свобідний від праці час посвячував політиці. В 37 році життя став послом, а недавно премієром австралійського уряду.

„ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ".

Німецька щоденна ґазета „Каттовіцер Цайтунґ" приносить у числі з 18. вересня ц. р. велику статтю п. н. „Дас Шіксаль украінішен Шулє", у якій подає статистику перед і післявоєнного стану українського шкільництва і польську шкільну політику, що послідовно змагає до повного знищення українського шкільництва. Стаття наскрізь обєктивна і як така незвичайно прихильна й виходить зі заложення, що Польща є державою національностей, а не національною — але, на жаль, цього факту ніяк не признає.

Вже заповідають, що европейські держави обєднаються.

ЛОКАРНО, Швайцарія, 18. жовтня. — Европейські дипльомати по підписанню умови висловлювали загальну радість, що прийшло до згоди аліянтів з Німеччиною і вже тепер заповідали, що се певний початок для обєднання Европи. Тепер, кажуть, Европа яко одна обєднана ґруп̆а буде виступати у відношенню до Америки, а також і до советської Росії.

Відношенне до Америки, як кажуть, буде головно у справах фінансових, але відношенне до советської Росії буде головно політичне, але також економічно.

Локарненська конференція, як кажуть, також дасть почин до скорого скликання міжнародньої розоружної конференції.

РАДІЮТЬ І ВИТАЮТЬСЯ.

БЕРЛІН, 18. жовтня. — Німецький канцлер Лютер і міністер закордонних справ Штреземан вернулись домів нині пополудні спеціяльним поїздом, разом з цілою делеґацією.

На стації привитали його члени німецького кабінету і амбасадори Анґлії, Франції й Італії, які привитали Лютера і Штреземана з поворотом з Локарна по успішному скінченню конференції. Вони висловили радість, що Німеччина з аліянтами погодилась.

СПОДІВАЮТЬСЯ ПОЗИЧОК.

ПАРИЖ, 18. жовтня. — В тутешніх фінансових кругах кажуть, що Французи сподіваються тепер по підписанню локарненської угоди нових позичок в Анґлії і в Америці.

„НЕМА АЛІЯНТІВ".

ЛОКАРНО, 18. жовтня. — По скінченню конференції Німців з аліянтами прийшов французький міністер Бріян попрощатися з Німцями і сказав їм, що віднині вже нема аліянтів, але всі держави рівні.

БОЛЬШЕВИКИ НЕВДОВОЛЕНІ З ЛОКАРНЕНСЬКОЇ УГОДИ.

МОСКВА, 18. жовтня. — Советська урядова преса признає, що советська закордонна політика потерпіла невдачу через локарненську угоду.

Вона одночасно признає, що се велика побіда Анґлії, та що Европа тепер піде шляхом мира. Отому, каже преса, треба і советам відповідно примінити свою політику.

ФРАНЦУЗИ ПРОТИ КУЛИДЖА.

ПАРИЖ, 18. жовтня. — Французькі політики заявляють, що Европа вважала-б, що Америка мішається до її справ, якби президент Кулидж хотів скликати міжнародню конференцію задля розоруження Европи. Вони кажуть, що Европа може се сама зробити через Ліґу Народів.

АНҐЛІЯ ПОЗИЧАЄ БЕЛЬҐІЇ.

ЛОНДОН, 18. жовтня. — В тутешніх фінансових кругах говорять, що Банк Анґлії згодився дати позичку Бельґії. Се була-б зміна в анґлійській фінансовій політиці, бо по війні Анґлія відмовлялась давати заграничні позички.

БОЯТЬСЯ ЖИТТЄПИСІ УБИТОГО.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 18. жовтня. — Пірс Біслі написав життєпись покійного Михайла Коллинса, котрого убили вчасі революти републиканці. Та сеї жеттєписі видно боялись деякі републиканські лідери, бо уладили напад на дім Біслія і забрали йому всі матеріяли.

МОНАРХІСТИ В НІМЕЧЧИНІ.

ЛАЙПЦІҐ, Німеччина, 18. жовтня. — Вчера уладили тут німецькі монархісти велику маніфестацію, в якій взяло участь 70,000 осіб. З того приводу на републиканців напав переляк, що монархісти в Німеччині вертаються до сили.

НАПАД НА ЛЮДЕНДОРФА.

БРЕСЛЯВ, Німеччина, 18. жовтня. — Відомий монархіст ґенерал Людендорф виголосив тут промову на зібранню монархістів. Коли вертався домів, на зелізничій стації напали його комуністи, одначе до чинного нападу не допустила поліція, яка розіґнала комуністів.

ФРУНЗЕ ТЯЖКО ХОРИЙ.

МОСКВА, 18. жовтня. — Російський советський комісар війни Михайло В. Фрунзе нагло захорів. Кажуть, що се недуга поважна. Він лежить у шпиталі в Кремлі.

КАСУЄ „ЛИШЕ НА РІК".

ВАРШАВА, 3. жовтня. — Польський міністер просвіти Станислав Ґрабський каже, що відкликав свій розпорядок про „утраквізацію" перших кляс 4 українських ґімназій в Галичині лише на один рік. На другий рік, каже він, сей розпорядок увійде в життє.

(Видно вірить, що він і його Польща ще потягнуть довше як рік).

ҐРАБСЬКІ ПАДУТЬ.

ВАРШАВА, 16. жовтня. — Тутешня преса подає, що оба браття Ґрабські небавком уступлять. Причиною сього невдача фінансової політики премієра і міністра фінансів Владислава Ґрабського.

СВЯТИЙ РІК.

РИМ, 18. жовтня. — Ватиканські урядовці обчислюють, що до кінця сього року, який папа Римський Пій XI проголосив святим, відвідає Рим більше як 3,000,000 осіб.

НЕДОСТАЧА ФАХОВИХ РОБІТНИКІВ.

ХАРКІВ, 11. жовтня. — Тутешня советська влада подає до відома, що на Україні в промислі недостає 50,000 фахових робітників. Постановлено зорганізувати спеціяльні бюра праці для вишукування фахових робітників.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загранцею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХТО ЩО ЗИСКАВ В ЛОКАРНІ?

Англія хотіла договору, який підписано 16-ого с. м. в Локарні, і добилась його.

Отже виглядало би, що перша виграла в Локарні Англія. Що виграла? Перше, що Франція не мати-ме верховлади на континенті Европи, але що ту верховладу поділять. Друге, що держави не будуть (чи не мають) зброїтись на суші, отже вона зі своєю найсильнійшою военною фльотою буде рішаючим военним чинником. Третє, мати-ме обєднаний західно-европейський фронт проти большевицької Росії, яка викликує заколоти в Азії. Четверте, мати-ме свобідну руку робити свою роботу на Сході (в Азії). Пяте, як Европа розоружиться, то зможе платити Англії довги і купувати в неї товари.

Що зискала Франція? Передівсім, вона стратила верховладу на континенті Европи. Далі, вона може стратити велику армію і змогу грати в Азії проти Англії. Але зискає в грошах, якщо розоружиться, одначе сей зиск забере Англія й Америка на довги. Та всетаки вона бодай зискає запоруку незайманости своєї східної границі і красше зможе латати свої фінанси без нових позичок.

Що зискала Німеччина? Німеччина трохи зискала. Перша річ, її знову признано рівноправною з другими великими державами і яко таку аліянти згодились приняти до Ради Ліґи Народів з рішаючим голосом і навіть признали їй виїмкове право з уваги, що вона розоружена. Далі, за Німеччиною мають і всі другі европейські держави, що належать до Ліґи Народів, розоружитись. Отже штучні зліпки як Польща не будуть їй під носом побренькувати шабелькою. Відтак зискає, що Франція не зможе на неї нападати, якщо вона їй не буде платити, але мусить іти до мирових судів, де вже будуть „рівні з рівними". Зискає і приєднанням нових ринків для свого промислу.

Бельгія лише зискала, бо їй дають і запоруку незайманости і гроші і кличуть її до ради як велику державу.

Італія зискала стільки, що теж не потребувати-ме держати великої армії ані боятись нової війни, та може приступити до внутрішньої відбудови.

Чехо-Словаччина немало зискала. Саме запевнення, що Німеччина не пійде на неї війною відривати 3½ міліона Німців дає їй запоруку спокою і спокійної праці, а розоруження дасть їй великі засоби фінансові.

А що-ж зискала Польща? Польща могла-б зискати так як Чехо-Словаччина через запоручення незайманости її теперішньої західної границі з Німеччиною і через розоруження, яке їй заощадило би гроший.

Але так не є.

Бо Німеччина згодилась тільки не іти війною проти Польщі, а віддавати спори за границю мировим судам. Колиж би вона пійшла таки війною проти Польщі, так Франція мала-б їй прийти з помочію.

Але що буде, як Польща буде розоружена, а Росія пійде проти неї, або вона проти Росії? Нападеній Польщі Франція і тут моглаби прийти з допомогою, якби на се дозволила Рада Ліґи Народів, але там буде і Німеччина, а один голос спротиву вистарчить і Франція не дістане дозволу від Ліґи Народів іти проти Росії.

Отже поправді одна Польща найгірше вийшла, бо не дістала жадної запоруки незайманости її границь. Німеччина тепер має ждати (як не схоче довго ждати, то може прискорити) на розпад Польщі або на війну її з Росією, щоб забрати свій коридор до Данціґа і Горішний Шлеск. Другі народи і держави лише використають се, щоб піддержати анархію в Польщі, як се було у 18-ому століттю, і довести до нового розбору Польщі.

Та впрочім, може Англія готує з Францією новий фронт і нову виправу проти советської Росії, щоб відбудувати нову, третю Росію, а як у новій східній заверусі згине Польща, то вони сим дуже не будуть журитись.

ПРОТЕСТ ДО ЛІҐИ НАРОДІВ

Після протестуючого віча у справі найновійших шкільних розпорядків, у Львові дня 31. серпня, 1925, вислала президія віча письмо до Секретаріяту Ліґи Народів в Женеві з основним протестом проти утраквізації перших кляс українських гімназій. Дня 17. вересня с. р. наспіло на руки предсідника віча д-ра Олександра Марітчака письмо від Ерика Колбана, директора секції для національних меньшостий Ліґи Народів, з повідомленнєм, що згадане протестуюче письмо увійшло до секції для національних меньшостий Ліґи Націй.

УКРАЇНСЬКА СЕЛЯНСЬКА СПІЛКА НА ЕМІҐРАЦІЇ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

(Кореспонденція з Праги).

В наслідок неуспіху боротьби за суверенну Українську Республику численне українське громадянство опинилось на еміґрації в ріжних державах. Склад української еміґрації самий ріжноманітний: соціяльно — від робітника до землевласника, за політичними переконаннями — від українського комуніста до монархіста, за освітою — від неграмотних до професорів високих шкіл і т. д. Численну соціяльну катеґорію складає українське селянство, коло 61%. Опинилось воно в Чехословаччині ріжними способами: частина у складі західньо-української армії, що перейшла Карпати, частина з польських таборів інтернованої армії УНР., далі втікачі від режиму, що панує на українських землях, нарешті, малі останки, полонених з часів світової війни. Не доводиться багато говорити про їх тяжке моральне й матеріяльне становище, часто розпорошених, кинутих самих на себе, без самодопомогових і культурно-просвітних організацій.

З першою допомогою прийшов Український Громадський Комітет, чи то грішми, чи підшукуванням праці, чи формуванням робітничих артілів. Серед членів Громадського Комітету, які на Україні брали участь в організації селянства, в національному й соціяльно-політичному його усвідомленню, виникла думка обєднати еміґраційне селянство в професійну організацію — Селянську Спілку. Складено було статут Спілки, який влада Ч.-С. Р. затвердила 27. липня 1923 р. Здобуто було гроші на відкриття кооперативних і гарбарських курсів у Празі. Через місяць відбулись Установчі Збори Т-ва, і з цього часу Українська Селянська Спілка почала легально існувати. Тут було обрано Голову Спілки, Головну Раду і Головний Комітет, а також Ревізійну Комісію й Мировий Суд. Діяльність і апарат Головного Комітету зорґанізовано так: 1. Секретаріят, 2. Відділ Організаційний, 3. Відділ Культурно-просвітний і 4. Відділ Фінансово-Господарський.

Метою Тва є взаємна допомога селян-еміґрантів, зближення їх між собою на ґрунті професійнім та на основі національних і культурно-громадських інтересів для розвитку національної й культурно-громадської культури, щоб у той спосіб допомогти культурно-господарському відродженню та національно - політичному й економічному визволенню українського народа.

За 2½ роки існування Сел. Спілки відбулось два делеґатських Зїзди: 28—29 квітня 1925 р. і 16—17 травня 1925 р. Орґанізовано 28 філій у ріжних місцях Чехословаччини, з загальною кількістю членів: дійсних — 1281, співчуваючих 345. По своєму складу більшість філій є виключно селянськими; 2 філії з мішаним складом (селяне, сільські робітники, інтеліґенти); 6— з учнів фахових шкіл, переважно сільсько-господарських; 3 — з робітників. Відчинено і проваджено такі школи й курси:

1. Кооперативна школа в Йозефові, 214 слухачів, курс 12 місяців;

2. Кооперативна Школа у Празі, 40 слух.; 12 місяців.

3. Гарбарські курси у Празі, 20 осіб, 9 місяців.

4. Шоферські курси в Миловицях, на 28 осіб, курс 7 місяців.

5. Курс стенографії при кооперативній школі в Йозефові, 20 осіб, 12 місяців.

6. Гарбарські курси в Йозефові, 100 осіб, 6 місяців.

7. Курс миловарства при гарбарських курсах у Празі, 32 особи, 4 місяці.

8. Гарбарські курси в Хебі, 5 місяців.

9. Кооперативні курси з миловарним відділом у Терезині, 6 місяців.

10. Автотракторні курси у Празі 7 місяців.

11. Кооперативні курси у Братиславі, 5 місяців.

12. Кооперативні курси в Йозефові, 6 місяців.

13. Кооперативно-освітні в Ліберці, 5 місяців.

14. Курси вище-початкової освіти в Пільзні, 4 місяці.

15. Курси для підготовки інструкторів-організаторів професійно-освітньої праці у Празі, 3 місяці.

16. Курси для неграмотних у Пільзні, 3 місяці.

17. Курси для неграмотних у Горках, 3 місяці;

18. Палітурницькі в Йозефові, 3 місяці.

19. Дереворізбарські в Йозефові, 4 місяці.

20. Бжолярські в Йозефові, 4 місяці.

21. Килимарські в Йозефові.

Скінчило за цей час всі вище зназначені школи й курси — 410 осіб, з них: кооператорів— 128, гарбарів — 92, моловарів — 37, шоферів — 56 на особових авті і 2 на тяґаровим, бжолярів — 13, інструкторів-орґанізаторів — 12, палітурщиків— 10, килимарів 5, деереворізбарів 5, навчилося грамоти ...49. Статути кооперативних шкіл, автотракторних і гарбарських курсів затверджено чеською владою. Програм викладів: спеціяльні дисципліни, а також історія відродження українського народу, українознавство й чехознавство.

Бібліотеки Сел. Спілки: фундаментальна, мандрівна і по філіях мали до 5.500 книжок. Книжки висилались до Франції, Галичини й Волині, Америки, Києва, всього 308. Одержувано газет до 600 прим. Друковані органи С. С.: „Наша Спілка" і „Селянська Справа", а також до 20 назв ріжних книжок, головним чином з дисциплін, що викладались у школах, як от: Історія україн. кооперації, Книговодство, Основи хемії, Лекції з анатомії й фізіології, консервування садовини, й городини, Записки з миловарства та свічкарства, Курс фізики, Основи кооперації, Основи рахунковознавства, Торговельна наука, Сілгоспод, кооперація, Про вироблення шкіри і инші.

Видавались ступендії й одноразові допомоги на студії в ріжних школах і в ріжних майстрів — 70 особам, давались грошеві допомоги иншим укр. т-вам і організаціям, як от: Т-ву „Кобзар", Комітету допомоги культурним силам на Україні, „Цесусові", Студ. спорт. т-ву, т-ву „Молодий Кооператор", „Студії Укр. плястичного мистецтва україн. секції Масарикової Ліґи проти туберкульози".

Було відчитано ріжних науково-популярних лекцій коло 65, надіслано по філіях реферати з нагоди: 1) Святкування обєднання українських земель та IV Універсалу; 2) Ювилею президента Масарика; 3) Роковини Тараса Шевченка; 4) 1. травня.

Бюро праці підшукувало заняття членам Спілки, а відділ опікування допомагав у критичні моменти харчами й помешканням.

С. С. заснувала ощадно-позичкову касу для членів, яку пізніше усамостійнено, і яка нині існує під назвою „Самодопомоге Ощадно-позичкове Т-во "Трудова Спілка".

С. С. організувала „Комітет допомоги голодному селу" і зібрані гроші надіслала в Галичину.

Тйка, в головних точках, діяльність Укр. Селянс. Спілки на еміґрації і в такий спосіб виконується постанова 1-го делеґатського Зїзду, „щоб члени УСС. на еміґрації виявили найбільше активности в здобуттю [illegible] найкращого культурно-суспільного й господарсько-технічного підготовлення".

Що торкається майбутнього більшости української еміґрації, то делеґатський Зїзд заняв таке становище: „щоб українська еміґрація, яка вже здобула таке підготовлення (ширшу освіту й фаховий досвід), коли немає загрози її життю, повертала найшвидше на будь-яку частину української землі, в громадський спосіб, без пониження національної гідности, і ставала до праці серед рідного народу, а не на службу його ворогам".

П. Тенянко.

ПОРАЗКА УТРАКВІЗАЦІЇ.

Пан Ґрабскі Станіслав, польський міністер освіти приневолений був відкликати свій розпорядок, який наказував злуку перших кляс в чотирьох українських державних гімназіях з такими клясами в польських гімназіях, та навчання в цих злучених клясах в двох мовах: польській і українській. Кляси не будуть злучені і в українських гімназіях навчання проводитиметься виключно в українській мові.

Ґрабскі відступив. Він побачив, що перетягнув струну. Його блаженної памяти розпорядок викликав за велику бурю. Стихійний протест українського громадянства, мужня постава батьків учнів, які заявили, що переведуть шкільний страйк та бойкот утраквістичної школи і своїх дітей до неї не пішлють, був зимною водою на палку голову міністра. Чисельні протестуючі віча, протести внесені до управ шкіл, до кураторії і міністерства, та протест висланий до Союзу Народів спинили міністерську горячку.

Секретаріят Союзу Народів повідомив вже тих, що висилали протест, що дотичні письма одержав і передасть їх на розгляд Ради Союзу Народів. Всюди за кордоном викликали розпорядки Ґрабского просто обурення.

Та все таки небезпека ще не минула і ми не можем спочати на лаврах. Ґрабскі відкликав розпорядок на цей рік, але за кілька місяців знову може видати цей сам або ще й гірший „указ". А дальше остав ще в силі розпорядок про навчання в українських школах, навіть приватних, історії й географії в польській мові. І проти цього внесли вже й дальше вносять батьки учнів середних шкіл протести. І цей розпорядок мусить бути відкликаний. Українські школи, тим більше коли вони удержувані ще українським громадським грошем, мусять бути наскрізь і по дусі і по формі українськими.

Не припиняється також боротьба за народну школу. В березні місяці ц. р. переведено на основі ухваленого польським соймом і проголошеного польською владою закону шкільний плебісцит. І хоч цей польський закон виразно наказував, що до 1-го вересня ц. р. куратори мають проголосити, яка мова навчання заводиться в школі кожної місцевости, ці польські урядовці не послухали досі того виразного наказу польського закону.

(Тут кілька стрічок сконфісковано).

Українське громадянство не сміє занедбувати справи всенародних шкіл. В українських селах ці школи мусять бути **українськими.** („Новий Час").

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітинґ відбудеся дня 20. жовтня, вівторок вечером коло год. 7.30, в гали церковній, там де звичайно. Члени мають явитися на згаданий мітинґ, бо буде за 3 місяці справозданнє фінансове, як також инші відділові справи. Таксамо відділ буде принимати нових членів до Братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — М. Біланчевський, предс.; Кц Шевчук, секр.

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ

На підставі § 18 статута Обєднання і ухвали екзекутиви з дня 30-ого вересня с. р. відбудеться дня 22-ого жовтня, 1925, в Льокалі товариства о год. 10. рано

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ

з слідуючим порядком нарад:

1) Отворення засідання.
2) Звіти екзекутиви.
3) Звіт контрольної комісії.
4) Реферати:
а) Політичне положення українського народу.
б) Економічна допомога західно-українським землям.
5) Участь Українців в міжнародній виставі, яка відбудеться в 1926 р. в Филаделфії, Па.
6) Внесення і запити.

Проситься всіх головних урядників прибути на засідання.

УВАГА: Екзекутива Обєднання рішила просити всіх членів та прихильників, щоб надіслали на річне засідання свої уваги щодо діяльности Обєднання та подали проекти відносно поширення народньої роботи.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКР. ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

о. Володимир Сполітакевич, предс. **Др. Лука Мишуга**, секр.

Матвій Костишин.

ПРИЙДЕ ТОЙ ДЕНЬ!..

Ще прийде той день, як молот важкий
В скалу, в граніт, ударить послідний раз,
Чорная година вибє на все лихо,
На тюрми, кайдани, на Сибір, Кавказ.

Світ стане в обіймах кровавої пімсти
Землиця застогне, трупами ся вкриє
І потече кровця в Дніпро, Чорне море,
Клятий гріх та кривду пливучи, ізмиє.

Бо за правду, ще раз виростуть могили,
Аж тоді вже злидням настане Содома,
Минеться їх панство, минуться кайдани,
Не побенкетують більше як у дома.

— — — — — — — — — — — — — —

Прийде день! з рук молот раб на все покине
Піт з чола обітре твердими руками.
І прапор блакитний пригорне як матір
Щиро поцілує вольними устами.

Джемейко, 2, X. 1925.

З ЛИСТА ОСОБИ, ЩО ВИЇХАЛА З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ.

„Живеться на Україні дуже гірко. Особливо доводиться бідувати нашому селянству та його інтелігенції. Що найбільше на добробуті нашого селянина відбивається, це спекуляція на цінах. Так наприклад: ще за тиждень або два до жнив ціна на жито була 3 карб. 50 коп., скоро по жнивах ціни падають на 70 коп., а тепер знов піднімаються. Ціни на продукцію села стоять низько так довго, поки спекулянти не встигнуть викачати їх з села, а після знов піднімаються. Від цього, звичайно, заробляють спекулянти дуже добре; натомісць від цього терплять найбідніші верстви нашого населення.

„Кооперативи зі своїм завданням далеко не можуть справитись і то тому, що в кооперативних органах дуже часто відкривають величезні зловживання. А це все якраз на руку всіляким спекулянтам.

Інтелігенції багато сидить без всякої праці. Через те, що крам та шкіра на взуття дорогі, багато з них ходить босими та в полотняних убраннях. Відсоток неграмотних дітей на селах не зменшується. Відчувається велика потреба в підручниках та взагалі в літературі. Українізація переводиться дуже повільно. До того багато спричинюється московська інтеліґенція, що залишається на Україні, та жидівське населення, яке українізації дуже противиться. Урожай на Україні в цім році був досить добрий.

„Зараз провадиться певна система перехрещування старих звичаїв у нові. Так наприклад, замісць хрестин завели звіздини, які ріжняться хиба тим, що замісць дяківського співу грає музика. Дядьки часто ухитряються робити так, що спочатку хрестять, а потім везуть, чи несуть звіздити, бо після звіздин [illegible] видається".

Матвій Костишин.

ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ!..

Сонце низенько, вечір близенько,
Луг насупився, мов мріє щось...
Дівчина вийшла у брід по воду
Стала, зітхнула важко чогось.

Серденько в грудях мов рибка скаче
Линє думками в далеку даль,
Пита в серденька, чого тріпочесь?
Що його давить —смуток чи жаль?

Жаль!.. жаль... як гляне на старі верби
Згадає хвилі чарівних мрій,
Як там тулилась при своїм любім
Як шлях стелився цвітом лелій.

Тому то важко на серци стане...
„Боже!.. хай станесь воля Твоя"...
Ох! поверніться пестливі хвилі!..
Всміхнися доле!.. доле моя!

Вернись до мене!.. і з тим замовкне
Немов одвіту сердега жде...
Довкруги тиша; лиш повний місяць
Неначе лицар на зустріч йде.

Понурі верби стоять в задумі
Там десь тополя скрипне як гнесь,
В річці пливучи вода плюскоче
А в тихім плесі, мов звук там десь

Шепче до неї:
Не тужи доню!..
Недоли своїй ти покорись,
Дай серцю волю, приспи 'го піснев
Бо то не верне, що було колись.

Віннінеr, Ман., Канада.
25. VII, 1920.

УВАГА.

Повідомляється всіх інтересованих, що в справі оголошень Віч, уряджуваних в користь допомоги старому краєви, отвориться в нашій часописи осібна рубрика під наголовком „Віча". В сій рубриці будеся містити даром коротенько проголошення Віч, а то: **місцевість, день Віча і його ціль.** Хто однак хаче, щоб оголошенне Віча було в більшому форматі і осібно, той мусить в раз з таким оголошеннєм прислати $2 — за одноразове оголошення.

Адм. Свободи.

ЩЕ РЕВУТЬ ПОРОГИ.

Недалеко Дніпрових порогів, на однім з хуторів, проживав заможний старий Запорожець Максим Кальнишенко. За довгий свій вік чимало добра пристарав старий козарлюга. І в Трепезунті і в Кафі і Синопі ріжні ріжности купував та й не торгувався, — шаблюкою платив, решти не впоминався.

Та пройшли літа молодії, побіліли і чуб і вуси, розпорошилась сила козацька, похилилась буйна голова, старість в очі стала зазирати.

Попращав Кальнишенко січове товариство і на своїм хуторі доживав віку; в зимі грів старі кости на лежанці, а в літі на сонці.

Вийде він бувало в степ, сяде на могилі, закурить свою вірну, нерозлучну подругу-люльку і слухає, як далеко ревуть Дніпрові пороги. Тоді він оживав, спомини минулого будили його думки, пригадувались далекі походи, славні битви з ворогами, гучні бенкети... І так годинами просиджував старий лицар в обіймах споминів та мрій о майбутній славі любої України. Іноді довідувався і до Січи, щоб трохи себе розважити.

Щораз більше занепадав Максим на здоровлю та все не подавався, а тут вісти з Запорожжа приходили недобрі: Москалі чимраз більше починали господарювати та вольности козацькі нищити.

Журився сим Максим, пожовк, спати не міг. Сяде було під дубом, попакує люльку і гірку думу думає: Ох, коби вернулась сила, не сидівби тут неначе гнила колода, а бистрим соколом летів би вольність козацьку боронити.

Оттак одного ранку сидів старий Максим під дубом, коли се вчув кінський тупіт. Весь оживився і почав вглядатися в степ. За пару хвиль на спітнілим кони на подвіря віхав син Максима, сотник Павло Кальнишенко.

— З добром, чи з лихом, синку? — запитав старий.

— З лихом, тату, та ще й з великим лихом.

— Щож таке скоїлось?

— Нашу матір-Січ Москалі зруйнували, товариство розігнали, частина на Дунай до Турків помандрувала, а я приїхав вас, тату, та рідну оселю попращати.

— Бодай же я сеї вістки не діждав був почути. А деж ваші гармати, де ваші шаблі, списи та мушкети, де ваша сила козацька? Пропили, чи лукавого ворога злякались і рідну Неньку на поталу віддали?

— Ні, тату! Слави нашої ми не пропили і ворога не злякались, але братньої крови проливати не годилось.

Замовк старий Запорожець, сива голова на груди схилилась і може перший раз в життю полились рясні сльози. Вірний син України, недолю її оплакував.

— Так кажеш, сину, — знов промовив Максим, — що товариство на Дунай помандрувало нову Січ закладати?

— Так, тату.

— Щасти їм Боже і свята Покрово. Край рідний покинули і в землю бісурменську пішли. Ось до чого дійшло. Ох, ти вража Катерино! Так колись твої нащадки по чужій землі будуть тинятись.

Встав старий і з опущеною головою пошкандибав до могили, щоби прислухатися, як ревуть пороги. Довго наслухував, неначе хотів впевнитись, що то дійсно ревуть пороги. Тяженько зітхнув і повернувсь до дому.

— Ще, сину, пороги ревуть, ще не вмерла Україна.

На другий день сили опустили старого лицаря, смерть кликала його в другий мир — правди і вічности. Нудився місця собі не находив. Над вечер зовсім опустився і попросив, щоб його завели на могилу.

Ледви ступив [illegible] слухався і лице його на хвильку прояснилось.

— Чуєте, ще ревуть пороги, славу козацьку голосять, так і знайте, що доки вони ревітимуть, жити-ме Україна. Прийде час і скине вона кайдани і золота воленька засяє. Пращай, Січ-мати, і ти, моя Ненько-Україно!

Замовк старий, кругом оглядався, весь змінився, очі запались, смерть вже пригортала його до себе. Голос ослаб, він ледво промовив:

— Пращай, сину, не засиджуйся вдома, іди нову Січ будувати, щоб не вмерла козацька слава. Пращайте всі... Чуєте! Чуєте, ще ревуть пороги.

То були останні слова січового лицаря. Він склонився як билинка на могилу і заснув сном вічним.

Дмитро Тягнигоре.

Др. Остап Грицай.

ЯКІ ПІСНІ СПІВАЛИ НАШІ ГЕРОЇ?

(Докінчення).

II.

Їхав Стрілець на віноньку,
Прощав свою дівчиноньку.
„Пращай миленька,
Чорнобривенька,
Я йду в чужу стороньку!
„Подай, дівчино, хустину,
Бо як у бою загину,
Накриють очі
Темної ночі —
Лекше в могилі спочину!"
Лихії люде на силу
Взяли нещасную милу, —
А серед поля
Гнеться тополя
Та й на стрілецьку могилу.

Славно боролися наші Герої за волю Рідного Краю, не абиякі подвиги їх записала історія світової війни. Тимто й усі пісні їх про Рідний Край такі бадьорі, що це й нині радується серце, коли їх почуєш. Але й Герой, нехай він і не знати який завзятий, усе-таки — людина. І Герой людської мами син. Хоч і жертвується він за кращу долю рідного народу і з усміхом на устах іде в найстрашніший бій, на певну смерть, то й найвідвідважнійшим Героям іноді стає жаль за життєм. Особливож тоді, коли вони ще молоденькі, коли ще не було в них часу нажитися та натішитися життєм та гарної долі добути. Як співається в сій нашій народній пісні:

Зелененький дубочку, чого похи-
[лився?
Молодий козаче, чого зажурився?
Молодий козаче, чого зажурився?
Чи коні пристали, чи здороги збив-
[ся?
„Ні коні пристали, ні здороги збив-
[ся,
Тільки зажурився, — без долі вро-
[дився!"

А вже за нічим не жаль молодому юнакови так, як за коханнем. В лицарських піснях усіх часів і народів співається про те, як то славні на весь світ борці не боялися йти одинцем проти соток ворогів та на незрушимі мури ворожих твердинь, затеж ставали смутні й дебелі, як діти, коли їм прийшлося пращати кохану жінку або дівчину-заручену. І так і в наших стрілецьких піснях чуємо багато про воєнне кохання. Бож хіба не молоді були вони, ті наші стрільчики, хібаж не розцвиталося їм найкрасше життє так, як той божий світ у промінню першої весни? Але війна є невмолима. Смерть на її крівавих боєвищах не питає багато про те, хто з борців нажився, а хто ні, в кого з них кохана дівчина і хто з них ще не накохався коханням серця молодого, серця парубоцького. Карта прийшла, старшина кличе — треба йти. А з дівчиною треба розставатися, хочби й на віки. Про те співає дуже гарно одна з найбільш відомих пісень наших Героїв, лемківська, співана Стрільцями залюбки від 1914 р.:

Кедь ми прийшла карта нароковац.
Стал я свого неня*) дошковац**)
„Неню-ж, ти мій неню, вчинь ми
[таку волю,
Йди за мене служить на ту войну.
Кедь ми прийшла карта нароко-
[вац
Стал я музикантів дошіковац:
„Гей ви, музиканти, заграйте ми
[чардаш
„Най я си погулєм в тот молодий
[час!"
Стали музиканти чардаш грати,
Стали ми ся сльози з очий ляти
Ніхто не заплаче, ні отец ні матка,
Лем за мнов заплачуть три дівчатка.
Ой одна заплаче, ой бо їй я брат,
А друга заплаче, бо єї я сват,
А трета заплаче, бо плакати мусит,
Бо вона од мене перстень носит.

*) Батька.
**) [illegible]

Не менше вражає своїми словами инша пісня, що її співали спершу кубанські козаки, а опісля У. С. С. і яка була дуже розповсюднена:

Пращай дівчино, бо я вже йду
Благослови мя на ту війну.
Ударить куля, грудь пробє,
Згадай мене, дівча моє.
Пращай, мені, пращай, пращай
Іду у бій за рідний край.
Летіла куля понад гору
Тай ударила у грудь мою.
Потекла кровця річенькою
Аж до тихого Дунаю.
В тихім Дунаю чиста вода,
Вже мого хлопця в світі нема.

І треба сказати взагалі, що всі ті наші пісні, особливож народні, в яких співається про розлуку у хвилю відходу молодого Героя в похід, усе нановo зворушують нас своєю глибоко відчутою тугою, хоч і не плаксиві вони і здебільшого скупі на слова. Нпр.

Курилася доріженька,
Журилася дівчинонька,
Плаче тужить і ридає,
Милий в похід виступає.
Плаче тужить і ридає,
Дрібні сльози проливає.
Дрібні сльози полились,
Щоб доріжка не курилась.
Ой любив та кохав, собі дівчину
[мав,
Гей, як у саду вишня.
За лихими людьми та за ворогами
Гуляти не вийшла.
Покидаю тебе серденятко моє,
Гей єдиному Богу,
А сам я піду, а сам я поїду
В далеку дорогу.
Дожидай мене, сердинятко моє,
Гей, та до себе в гості,
Як виросте в тебе, у твоїй світлонці
Трава на помості.
Ой росла та росла трава шовковая
Гей! Та вже похилилась,
Ждала, ждала козака молода дів-
[чина
Та вже 'й зажурилась.
Ой загув та загув сивий голубонь-
[ко
Гей сівши на тичину,
Ох, ох, ох, ох, ох, молод козаченько
Покинув дівчину.

І так трохи не в кождій з тих пісень, в яких співається про недолю покиненої дівчини. Їх ніжний, але тихий і стримуваний смуток, тремтючий жаль і глибока любов, яка в них зазначується, доказують нам кождим своїм словом, що українська жінка — гідна подруга чоловікови в кождій, нехай і найгореснійішій хвилі життя. Чистотою і ніжністю свойого любовного почування, своєю незрушимою вірністю і щирою товарискістю до укоханого собою любка чи-там чоловіка, не уступає українська жінка з ніякого погляду прославлюваній ґерманській жінці, а перевисшає її красою свойого висліпуваного слова.

„...А вже мої карі оченята
Тай заплакалися..."

Між воєнними піснями наших Героїв майже не стрічається таких, в яких співалосяб про зраду любки, за теж трохи не в кождій, особливож в народніх піснях — згадується про тугу й горювання покинених жінок („Пасла дівка лебеді", „Ой у полі нивка", „Ой сяду-ж я край віконця," „Шумить гуде дібровонька," „Плач Галичанок", „Коло млина яворина", й ин.). Але власне саме тому, що українська дівчина звикла зберігати незрушиму вірність свойому любкови, вона іноді проти иншого мусить являтися неприсутною і немов гордою. І тому про гордовиту дівчину співається в деяких піснях наших Героїв, як ось нпр. в пісні „Ой у полі верба".

Ой у полі верба,
Під вербою вода.
Гей! Там дівчина воду брала,
Дівчина молода.
На доріжку глядить,
Аж доріженька коптить.
Гей, там їдуть Стрільці Січовії
На конях вороних.
А що один підїзджа,
На дівчину гука:
„Гей! Ти дівчино, мила чорнобрива
Напій-же мені коня!"
Не пеликий ти пан,
Та напій собі сам!
Гей! Зимна роса, а дівчина боса,
Ніженьки зросить собі!"
І, по світу блукав,
На Вкраїні бував!
Та ще такої гордої дівчини
У вічі не видав.

І треба при таких піснях зазначити ще й те, що тут являється одна з найцінніших прикмет в українській народній духовости, а саме: **бадьора веселість.** Може ся дівчина і не така дуже горда, але чомуж не пожартувати з хлопцями? І наші Стрільчики не все тужили на війні, не все співали про покинене молоде кохання, а вміли іноді заспівати такої веселої, що й не догадаєшся, що ся пісня зложена на полі, серед граду куль і ґранатів. Нпр.:

Гей, ви хлопці січовії, раз, два, три!
Вже вороже серце мліє, раз, два,
[три!
На ніщо ми не зважаймо,
Лиш наперед поступаймо.
Раз, два — раз, два — раз, два, три!
Попереду сотник їде, раз, два, три!
Він до пекла з нами піде, раз, два,
[три!
Бо він хлопець як сметана,
Має рангу капітана.
Раз, два...
Перший четар, як та змія, раз, два,
[три!
Звуть го хлопці Гамалія, раз, два,
[три!
Другий четар як дитина,
В нього личко як малина
Раз, два...
Третий четар — хлопець гідний, раз,
[два, три!
Любить нас, як батько рідний, раз,
[два, три!
А четвертий не казати,
Любить нас, як рідна мати.
Раз, два — раз, два — раз, два, три!

Не менше весела є лісонька стрілецьких самохотників, що чекають на виплату.

Ми всі хочем виплати,
Годі довше чекати.
Кухар, де є менажа?
З того вийде образа.
Дай шинкарю нам пива,
Свіжого, як кропива.

Незвичайно бадьора своїм духом є між иншими і коротка пісня, присвячена тодішньому хороброму атаманови II. куріння, Семенови Ґорукови.

Гаразд Ґорук, іще гаразд,
Гаразд, гаразд, гаразд, гаразд!
Ґорук веде свої ряди,
За Москалем йде до води.
Москаль заздрів, що йде Ґорук,
Від Стрипи втіче, як зайчук.
Ножі, набої, кріс згубив,
Ґорук його за карк їмив.
Вараздь Ґорук, іще гаразд!
Гаразд, гаразд, гаразд, гаразд!

І цілий ряд таких инших, рівно гарних, рівно захоплюючих пісень, сумних і веселих, повних лицарського духа і лицарської краси, як годилося нащадкам наших преславних Запорожських Козаків. Про багато з них доведеться мені говорити ще при иншій нагоді. А тепер зверну увагу ще тільки на те, що **ті пісні наших Героїв ми всі повинні знати співати і знати їх на ізуст, аби вони навіки лишилися в живій свідомости народа як спомин про велике народнє діло.** Та в нас з з давніх давен водиться так, що коли прийде при святі заспівати, то тільки дехто знає слова пісні до ладу, а більшість або все тільки повторює за иншими, або знає пісню зле і співає її все так, як не треба. Причина тому та, що наш чоловік не любить подбати про співаник і подивитися до нього та провірити, як властиво звучить те або инше місце в пісні. **Тому дбаймо, щоб в кождій нашій хаті був співаник!** Особливож „Співаник У. С. С." — виданий у Відні, накладом Ц. У. У. С. С." (1918. р.), та збірник воєнних пісень п. н. „Сурма", виданий накладом Видавничої Спілки „Червона Калина" (1922 р.). В сих збірках є наші найкрасші лицарські пісні. Розгортайте їх сторінки як народні цінности та співайте сі пісні своїм дітям, нехай уколисані ними вже змалку мріють про Героїв і про Геройську Славу і підростають так на радість і честь Україні.

Геть з плаксивим слезіннєм рабів! Виховуймо геройськими піснями герейських оборонців поневоленого Рідного Краю!

Ой встань Славо,
Устань рано,
Вийди Славо,
Із туману...

ПОВІДОМЛЕННЄ.
ІСТ САЙД НЮ ЙОРК.

Подається до відома українським родичам, що старанням передових укр. Громадян зорганізовано на днях НОВУ УКРАЇНСЬКУ ДІТОЧУ ШКОЛУ. Школа міститься під числом 604 Іст 13-та вул. Наука відбувати-меться 5 днів в тиждень, в годинах від 5—7 вечер. В тих годинах одбуваються і вписи дітий до науки.

Родичі, що бажають посилати своїх дітий до рідної школи, раді тому, щоби їх діти поправно читати і писати по українськи навчились, співати українські пісні, української історії, письменства драматичного мистецтва і инших здобутків укр. культури, — хай всі ті родичі, батьки і матері, приходять в повище означений час і впишуть своїх дітий до школи. 244

З братнім привітом
Шкільний Комітет.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

І знов жалібна вістка. Невмолима смерть вирвала з посеред круга живих людину в розцвіті віку, що могла щиро послужити свойому народові. Дня 16. вересня в ночі розпрощався з цим світом старшина УГА. **Михайло Когут.** Уроджений в 1896 р. як син старої міщанської родини в Бучачі. В часі світової війни перейшов дорогу і горе „бездольного івана". З австрійським військом дістається в Одесу, опісля переходить в ряди Української Галицької Армії, де дослугується старшинського ступня. Після розтрати наших сил вертає до краю, де стає щирим працьовником акційної спілки „Полотно", на якому то становищі віддає свої сили цій інституції. На жаль, недуга, якої зародок взявся серед воєнних невзгодин, зростала. В р. 1924 при реорг. „Полотна", звільнено від обовязків і покійного, що був найкращим і найпильнійшим робітником.

З покійником сходить у могилу тип людини ідейної і характерної. Осиротив жінку і півтора-літну донечку. В. И. П.

Похорон бл. п. Михайла Когута на янівськім кладовищи у Львові.

ПОЕТИ І ПОЕЗІЇ.

Кождий поет, чи він більше талановитий, чи менше, має вроджений дар поетичний. Але жаден поет, навіть найбільше талановитий, не може розвинутись і удосконалюватись, коли не читає творів других поетів, а особливо — добрих поетів.

Навіть найбільші поети писали свої твори під впливом других великих поетів іноді навіть других національностий.

Правда, не кождий поет вміє сей вплив відповідно використати, але також правда, що без того впливу поет останеться на тому початковому стані, на якому вперве взявся писати свої поетичні проби.

Длятого ся стара але все дуже добра вказівка для поетів: Читайте твори других поетів, не раз, але 10 разів! — завсіди останеться золотою гадкою.

Українські поети повинні читати, як найбільше твори українських поетів.

В Америці є чимало українських поетів, а деякі з них вже доволі вибилися своїм талантом. Котрі виказались більшими успіхами, безперечно більше читали. Але всі українські поети, все, і всюди повинні тямити сей заповіт: Читати як найбільше творів українських поетів.

НІЧНА ВОЗДУШНА ПОЧТА МІЖ НЮ ЙОРКОМ І ШИКАГОМ.

Перед 75-а літами, коли перший раз можна було переслати листа почтою з Ню Йорку в Каліфорнію на протязі 28 днів, то це уважалося великим поступом. І справді, коли взяти на увагу почтові кінні фірманки, які на протязі 28 днів проходили простір 3,000 миль та ще й до того по гористих та степових пустелях, без бетих доріг — то це був дійсно як на той час та обставини — великий поступ. Та в скорому часі змінено напрям дороги, а властиво її скорочено тим, що проведено її крізь гори, які перед тим треба було обходити і тим самим зменчено час перевозу почти з 28 до 9 днів.

Побудовання желізничої лінії між двома океанами ще більше зменшило час перевозу почти бо від 90 до 120 годин.

Та вкінці коли желізницю в перевозі почти заступлено аеропляном, то цей летячи днем а відпочиваючи ночю, долітав до Сан Франциска з Ню Йорку через 84 годині. Введення в липни 1924 року так званого безперервного лету (днем і ночю) при перевозі почти скількість годин через це ще більше скорочено так, що сьогодня перевести листа з Ню Йорку до Сан Франціско не забере більше часу як 32 годині, що в порівнанню з 28 денним першим перевозом є більше чим великм поступом.

Та на цьому не закінчився поступ і розвиток почтового летництва. В рік після заведення воздушної почти між Ню Йорком а Сан Франціском рівнож заведено нічну пересилку листів аеропланами з Ню Йорку до Шикаго і навідворот, так, що лист наданий в Ню Йорку вечером вже на другий день ранком буде одержаний адресатом. Цілий плян нічного перелету між Шикаґом а Ню Йорком був наперед до місяца липня підготований та оброблений і показався 100 процент добрим та певним.

Пересилка листів воздухом з Ню Йорку до Шикаґо коштує 10 центів за кождий аунс ваги. На лист, який хочеться пересилати воздушною почтою, вистарчить наклеїти якунебудь почтову марку за 10 центів а не якусь спеціяльну. Звичайно красше уживати для таких листів коверти, спеціяльно для воздушної почти приготованої. На всякій коверті повинно бути написано „нічна воздушна почта."

(Воздушною почтою можна пересилати всякі пакунки не тяжші пядесяти фунтів та не довші і не ширші вісімдесяти інчів. Пересилки можуть бути реґістровані або пересилані (спешіял деліверн).

Сама технічна сторона перевозу відбувається в той спосіб. Кожного дня за виїмком суботи і неділі о 6 годині вечера з головного почтового будинку перевозиться поспішним поїздом воздушну почту до містечка Ню Брунсвік в Ню Джерси, де її ладується в приготований вже аероплян, який акуратно відлітає до Шикаго о годині 9,15. Ціле місцеве поле злету як і других 32 піль положених на дорозі з Ню Йорку до Шикаго є всю ніч сильно освітлені. Сила світла деяких лямп доходить до 5,000,000 свічок. Чотири поля мають апарати до висилання радіо-депеш, а всі вони разом получені між собою телефонічно. Поміж полями для злетів є розставлені великі електричні лямпи в таких місцевосцях, де небезпечно летіти. Світло цих лямп то гасне то світить опять і тим дає знати пільотови, що це не поле злету а просто пункт остороги. Колиб на котромусь полі потрібно було із за якоїсь причини здержати дальший лет почтового аероплина, тоді то повідомляється про це пільота осібними сиґналами на це, щоби злетів в низ. По цілій дорозі є рівнож розставлені метеорольоґічні стації, які доносять про кожну зміну погоди.

До перевозу почти нічю уживається сильних та випробуваних апаратів і найліпших пільотів.

Апарати так з Ню Йорку як і Шикаґа летять лише до Клівеленду, де переладовують з них почту на другі, чекаючі вже їх апарати, які то і летять дальше до місця призначення.

До сего часу всю вечірну почту перевозиться на одному апараті; та з хвилею, коли її буде стільки, що один не зможе забрати всьої, тоді її буде перевозити два або й більше.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБО-

ЖАРТИ

ВІЛ.

— Мабуть, на небі звісно стало, — про себе віл в кошарі гомонів, — про те, що весь мій вік я все за двох робив, тай витерпів таки чимало, — що в плузі силкувавсь, копиці волочив, із ранку у ярмі до півночі ходив, і ще що дня був я битий! Хазяїна нераз я проклинав... тепер зовсім не той хазяїн став: У мене вдовіль їсти й пити, несуть мені і соли і крупів, вівса і висівок; наїстись двом би стало.

Аж тут хазяїн шасть у хлів, і, взявши за роги вола, під ніж повів, бо сказано — його годовано на сало.

Лікар і маляр.

..Славний, саркастичний маляр Гвістлер, покликав раз до себе не менше славного лікаря Мекензі у важній справі. Мекензі нечайно явився у маляря, але застав його зовсім здорового як малював у робітні. Здивований спитався Мекензі Гвістлера, що йому хибує. „Мені нiщо, але мій булдоґ Бері нездоровий; огляньте його". Мекензі розлютився, але не сказав ніщо і оглянув пса. Кілька днів пізнійше післав Гвістлерови запрошення з обіцянкою доброго заробітку. Як Гвістлер прийшов, пійшов із ним Мекензі до саду й вказуючи на паркан сказав: „Помалюйте мені його."

Купець (до купуючого): чому даете обманювати себе чужій фірмі? Чому не приходите до нас?"

Мудрий хлопчик.

Мама: Не довбай в носику, Івасю!

Івась: А на що є дірки в носі, прошу мамусі?

Гарний рисівник.

— Тіточко, стань на чотири ноги, бо я хочу нарисувати крокодиля, а не маю моделя звідки взяти, — каже молодий Петрусь до тітки Марусі.

Східні приповідки про жінку і любов.

Хто має жінку, не зазнае спокою. Заки оженишся, пізнай передтим лихий гумор жінки. — Добре вино і гарна жінка, то дві отруї дуже солодкі. — Залюблений бере всіх за сліпих, а його всі вважають божевільним. — Для залюблених і Багдад не є далеко. — Залюблений потребує терпеливости або подорожі. — Коли ти залюблений, утікай в гори. — Любов світить, але не гріє. — Той заслугує на назву залюбленого, хто біжить по сліду і не оставляє слідів. — Коли не хочеш працювати — залюбися!

На війні. Батько оповідає родині свої военні пригоди. „І ледви неприятель побачив мене, почав бігти!"

Син: І здогонив тебе, тату, неприятель?

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має буть прислана враз з даним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

Катальоґ Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У .Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

- † **Абатеса ді Кастро,** оповідание, Стендаль, пер. С. Пащенко 40
- * **Абу Касимові капці,** арабська казка І. Франка 30
- * **Амалюнга або дочка дебрів,** оповідане з часів боїв між Европейцями й Індіянами 20
- **Американські трости.** — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі 15
- † **Андріян і Антіной,** роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи 95
- † **Аритметичні правила А. Чепіги** (перерібка В. Верниволі) 20
- † **Байки Езопа** для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. 30
- † **Байки Івана А. Крилова** в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
- † **Байки Івана де-ля Фонтена,** переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. 30
- † **Байки Леоніда Глібова,** з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
- * **Байки небилиці** 10
- * **Батьківщина й инші оповідання,** Ів. Франка 25
- * **Библійни повѣсти изъ старого и нового Завѣта** (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. 1.50
- † **Біблія,** святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі 3.00
- † **Біля машини,** оповідание В. Винниченка 10
- * **Блискавиці,** суспільна студія і **Жовнірські оповідання,** Мих. Яцкова 50
- **Богдан Хмельницький в Галичині** (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі 15
- * **Боги жаждуть крови,** нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук 75
- **Борба світів** В. Велса 40
- † **Боротьба о сонце** 5
- **Борці за правду,** повість А. Кащенка 50
- † **Борці за правду,** історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те 45
- * **Борба Українського Народу за волю і незалежність.** Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський 1.00
- * **Брати Моуглі,** оповідання з життя дитини між звірями, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий) ... 60
- * **Буквар для дітий першого року науки** (Народна Школа, перша часть), опр. 30
- * **Буквар Дм. Андрейка** 50
- * **Варвара Убрик,** опов. з життя в монастирах 40
- * **Варіят з 1906 року.** — 2. **Вірші.** — 3. **Між бурливими филями,** драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
- **Весела бандура,** повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців 50
- **Весела книжочка,** з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
- * **Ветеринар,** або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями 60
- * **Вечері на хуторі біля Диканьки,** повістки Миколи Гоголя 15
- **„Верховина",** сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк 50
- † **Вибір поезій,** О. Федьковича 10
- * **Віддячився,** оповідання з козацької давнини, А. Чайковського 1.00
- † **Відмолодження,** після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками 10
- † **Відродження,** роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. 2.75
- † **Від себе не втечеш,** оповідання Марка Вовчка 20
- **Вільний чоловік** і инші оповідання, Ст. Костіва 40
- **Вічевий співаник** 5
- * **Вічний Жид** 10
- † **В затінку й на сонци** та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. 50
- * **В неділю рано зілле копала,** оповідание О. Кобилянської 75
- **Вода в природі.** — Умірковапий та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі 20
- † **Вступ до метафізики,** нап. Анрі Берґсон, пер. Евген Яворовський 35
- * **В тумані,** оповідание, Л. Андреєва 20
- † **Всесильний долляр,** оповідание А. Хомика, пер. Н. Суровцова 45
- † **Гайдамаки** Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
- † **Гайдамаки Т. Шевченка** 50
- * **Галицькі анекдоти,** гумористичні оповідання, Мих. Руса 10
- † **Галичина в життю України** др. М. Лозинського 25
- * **Галка смерти.** Свобідно за Марк Твейном переказв В. Державрука 5
- * **Гарна історія о терпеливій Олені,** донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя .. 20
- **Гаси огонь, поки не розгорівся** й инші оповідання 20
- * **Герой капіталу** Антона Сінклера (переклала Н. Романович) 30
- **Гетьман Мазепа.** Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями 25
- * **Гіпнотизм і суґґестія** в 2-ох частях 40
- † **Голод,** оповідання, В. Винниченка 5
- † **Гордий цар,** Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 20
- † **Гостинці,** збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця 25
- † **Граматика української мови** для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видане з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
- * **Грішники,** роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
- * **Гумор і сатира** 25
- † **Гуморески,** нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. 20
- **Гуцули й Гуцульщина** Г. Хоткевича 25
- **Ґеновефа,** оповідание про княжну невинно засуджену на смерть 30
- † **Ґеновефа,** оповідание для народа, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
- † **Ґолем,** оповідане, Ґ. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі 1.50
- * **Дарвінізм** Еміля Ферріера (переклад з франц.) 80
- **Два брати** (з байок) Братів Ґріммів 15
- * **Два мужі — одна жінка,** оповідание Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) 20
- * **Дві могилі,** оповідание з сибірського життя І. Королевського 10
- * **Дві староруські повісти про св. О. Николая,** нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями 10
- * **Девять братів і десята сестриця Галя,** Марка Вовчка 20
- † **Девять братів і десята сестриця Галя,** оповідание Марка Вовчка 20
- **Де любов, там і Бог,** оповідание, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) 15
- † **Дещо про гроші** 10
- * **Диявольська справа,** або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер 25
- * **Для домашнього огнища,** повість, І. Франка 85
- * **Доля України,** вірші, Дм. Штоґрина 35
- * **Домашна кухня,** або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі 1.00
- * **Домашний лікар,** М. М. Белеґая 75
- † **Достойно єсть,** збірка в Шевченкові роковини 15
- † **Думки Тараса Шевченка** 20
- **Дяк,** оповідание, Марка Вовчка 20
- † **Дужим помахом крил,** роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки 1.90
- * **Еволюція в образках,** Д. Гирда 1.25
- * **Евстахій,** повість з перших віків христіянства, Хрістофа фон Шміда 30
- † **Електричність,** Н. Р. Кемпбела 35
- * **Есперанто,** український підручник міжнародної мови 40
- * **Єзуїтська преподобниця,** історичне оповідание, Ор. Левицького 25
- * **Єлисавета,** мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
- * **Жителі Марса,** Вол. Ґериновича 10
- **Життє, зарібки, організації** і т. п. в Злучених Державах 15
- * **Житепись чорта,** М. Шустакевича 15
- **Жінка і її значіння в суспільнім життю.** — Сільський хірурґ. (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі 15
- **Жовнір: Оферма,** оповідання з війск. життя 10
- † **Завдання нової школи,** нап. др. Густав Вінекен 10
- **За вольность України** Яр. Весоловського 5
- † **Залісе,** повість Осипа Маковея, друге справлене виданне, брош. 1.00
- † **Замітки про сільське господарство** Вол. Нікольського 35
- † **Записна книжка,** оповідание, В. Винниченка 5
- * **Запорожська слава,** історичне оповідание, А. Кащенка 50
- † **Запорожці,** казка Івана Нечуя Левицького ... 20
- * **За рідний край,** оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки 30
- **За сестрою,** оповідание з козацької старини, Андр. Чайковського 35
- † **Захар Беркут,** образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. 1.50
- † **Збірка „Вільного Слова"** за перший рік видання в полоні 1916 року 10
- * **Збірка оповідань для української молодіжи** .. 40
- **Збірка повісток** 10
- † **Збірник народних пісень і дум,** брош. 50, опр. 65
- † **З вершин і низин,** збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зів'яле листє" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій, в оправі 3.40
- † **Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна",** др. Л. Цегельського 30
- † **З Дніпра на Дунай,** оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те 40
- † **Земля,** повість Ольги Кобилянської, опр. 2.00
- **З життя первісного чоловіка,** про життя первісних і сучасних дикунів 35
- † **З журбою радість обнялась,** збірка віршів, О. Олеся 60
- † **З культурного життя України,** нап. др. Зенон Кузеля 10
- * **З ласки родини,** повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського 1.50
- † **Змагання,** оповідание, А. Крушельницького ... 90
- **Знанне життя,** др. С. Демидчука 30
- † **Зоольоґія** для вищих початкових шкіл та гімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. 75
- **З років війни,** сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку 30
- * **З терепів европейської війни,** що ділось і діесь в нашім рідним краю 50
- * **З фільозофії політики,** нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський 65
- † **Знак чотирох,** дитективний роман, нап. Конан Дойл 75
- * **Іван Дурак** та инші оповідання, гр. Л. Толстоя 25
- * **Іван Франко,** біографічно-літературний нарис 20
- * **Із звірячого царства,** перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Державрука 20
- * **Ікона Пречистої Діви,** оповідание для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Меренькiв 10
- **Ілюстрована збірка.** Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти 20
- * **Ілюстрована історія України** в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі 3.25
- * **Ілюстрована свята інквізиція,** страшна смерть за віру в Бога 50
- * **Ілюстроване українське письменство в житєписах,** др. М. Пачовського 35
- * **Індустріяльний юніонізм** Данніла де Леон і Промова В. Дебса 25
- † **Інститутка,** оповідание Марка Вовчка 20
- * **Історія боротьби віри з наукою** Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) 1.50
- † **Історія Греції та Риму** для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський 65
- **Історія заложення Злучених Держав Північної Америки.** — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі 15
- * **Історія Московщини до Петра Великого** 40
- * **Історія о золотокрилім лицарю** 10
- * **Історія про гарну Магельону,** оповідание з давних часів, і **Про злодія у селі Гаківниці,** оповідание, П. Куліша 25
- * **Історія про Луця Заливайка,** Ів. Наумовича ... 30
- * **Історія про сироту Івася** 20
- * **Історія України-Руси,** з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком географії українських земель 40
- † **Історія української громади в Раштаті,** нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями 1.75
- † **Казки братів Ґріммів,** з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті 20
- † **Казки братів Ґрімм** в чотирох томах з 180 малюнками, том І. 60
- † **Казки Вільгельма Гауффа,** з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) 60
- † **Казки Вільгельма Гауффа,** з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) 60
- **Казки про Циганів** 10
- † **Казки Бехштайна,** ч. 1 50
- † **Казки Бехштайна,** ч. 2 50
- † **Кайдашева сімя,** повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. 1.50
- * **Каменярі,** журнал студентського кружка за рік 1919 .... 1.00
- * **Камінна душа,** повість, Гната Хоткевича 1.50
- * **Карл Маркс,** його життє і наука, Еміля Гекера 15
- * **Кармелюк і Невільничка,** оповідання Марка Вовчка 20
- † **Кармелюк, Невільничка,** народні оповідания Марка Вовчка 20
- * **Катихизм** христіянсько-католицької релігії, третий наклад 30
- * **Кльод Ґе** і другі оповідання 20
- * **Кляса проти кляси,** Л. Мартова 5
- † **Книжка про Німеччину.** Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі 1.00
- * **Кобзар Т. Шевченка** (в 1-ім томі) 1.00
- * **Кобзар Т. Шевченка** (в 2-ох томах) 1.50
- † **Кобзар Тараса Шевченка,** з портретом автора, сторін XVI+707, опр. 2.50
- * **Козацька пімста,** оповідание з козацької старовини, А. Чайковського 30
- † **Козацька помста,** оповідания з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання..40
- * **Коли зійшло сонце,** оповідание з 2.000 року, П. Крата 30
- † **Коляди або пісні на Рождество Христове,** одиноке на народню мову поправлене видание 20
- **Коляди і щедрівки** на Різдво Христове і Богоявленне, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних 25
- † **Контрасти,** нарис, В. Винниченка 10
- * **Коротка історія біблійна,** Старий і Новий Завіт 50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на С. О. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у повиснім адресі.

„SVOBODA". 83 Grand Street. Jersey City. N. J.